

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI JÄTELAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/538/2019

Ympäristöministeriö on asettanut lausunnonle jätelakiesityksen, joka kuljetusjärjestelmien osalta heikentäisi toimialan yrittäjyettä, työpaikkoja sekä kuntien itsehallintoa ja elinvoimaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että kuntalaisten kuivajätteen osalta poistetaan laista kiinteistön haltijan valintaan perustuva malli. Toteutuessaan tämä tarkoittaisi, että kunnat eivät voisi enää jatkossa päättää oman alueensa kuljetustavasta. Ratkaisu heikentäisi kuntien itsemääräämisoikeutta ja kuntademokratiaa. Kunnissa asukkaiden jätteenkuljetuksista päätetään

demokraattisesti luottamushenkilöistä koostuvissa viranomaisissa. Päätöksenteossa kuuluu kuntalaisten ääni ja valinnassa voidaan ottaa huomioon oman alueen erityispiirteet.

Valta alueen jäteyritysten tulevaisuudesta siirtyisi käytännössä useilla alueilla kunnallisille jäteyhtiöille. Kuntayhtiöt toimivat osakeyhtiölain mukaisesti, kilpailevat useissa tapauksissa yksityisten jäteyritysten kanssa yritysjetteistä ja kilpailutusten kautta päättävät, mitkä yritykset saavat toimia kuljetusmarkkinoilla asukasjätteen osalta.

Velvollisuus luopua nykyisestä järjestelmästä ei perustu EU-säätelyyn ja on ristiriidassa hallituksen työllisyystavoitteiden kanssa. Muutos vaarantaisi tuhansia toimialan työpaikkoja Suomessa. Yrityksiä tulisi nyt koronan aiheuttaman kriisin vuoksi tukea kaikin mahdollisin tavoin, jotta välttyttäisiin laajamittaiselta konkurssiaallolta.

Pirkanmaan 22 kunnassa on vahva tahtotila vahvistaa oman alueen elinvoimaa, työllisyyttä ja yrittäjyyden toimintaedellytyksiä. Tämä on näkynyt valtakunnankin tasolla esimerkiksi Pirkanmaan kuntien suurena aktiivisuutena työllisyysneuvonkuntakokeilujen valmistelussa sekä elinkeinopoliittisissa mittaristoissa.

Pirkanmaan alueella on toimialajärjestö SKALin selvityksen mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus pakkausjätteen osalta käytössä tällä hetkellä 15 kunnassa ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus 7 kunnassa. Sekajätteen/polttokelpoisen jätteen osalta kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on käytössä 4 kunnassa ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus 18 kunnassa. Jako on tehty sen mukaan, kumpaa kuljetusjärjestelmää on kunnassa yli 50 % osuus kiinteistöistä.

Kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusmalli tulee säilyttää jätelaissa. Jos kiinteistön valintaan perustuva malli poistettaisiin laista, sillä olisi merkittäviä vaikutuksia myös Pirkanmaan kuntiin. Sen sijaan nykytilan säilyttämisellä ei olisi vaikutuksia niihin kuntiin, joissa on käytössä kunnan järjestämä kuljetusmalli. Nämä kunnat voivat jatkossakin hoitaa kuljetukset kilpailuttamalla.

Kunnan malli tarkoittaa käytännössä usein sitä, että kuntaomisteinen osakeyhtiö kilpailuttaa kunnan puolesta alueen jäteurakat. Käytännössä valta alueen jäteyritysten tulevaisuudesta siirtyisi siis useilla alueilla kunnallisille jäteyhtiöille. Kuntayhtiöt toimivat osakeyhtiölain mukaisesti, kilpailevat useissa tapauksissa yksityisten jäteyritysten kanssa yritysjetteistä ja kilpailutusten kautta päättävät, mitkä yritykset saavat toimia kuljetusmarkkinoilla asukasjätteen osalta. Kilpailutus suosii yleensä suuria yrityksiä ja vähentää pienten yritysten määrää. Pirkanmaalla ja muualla Suomessa on nähty useita esimerkkejä siitä, miten jätekuljetuksia koskevan kilpailutuksen voittaa yksi tai muutama kansainvälinen tai valtakunnallisesti suuri toimija.

Esimerkiksi Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n järjestämässä kilpailutuksessa lietteiden kuljetuksista kaikki urakat yhtä lukuun ottamatta menivät yhdelle valtakunnalliselle toimijalle. Sastamalan kaupungin Mouhijärven ja Suodenniemen urakka-alue meni ainoastaan paikalliselle yritykselle. Asumislietteiden kuljetustoimintaa harjoitti alueella aikaisemmin yli 60 toimijaa.

Markkinoiden keskittyminen johtaa yleensä pitemmällä aikavälillä palvelun laadun heikkenemiseen ja hintojen nousuun. Markkinan keskittyessä olemassa oleva autokanta ei kuitenkaan vähene. Toimivaa, olemassa olevaa kalustoa jää käyttämättä loppuun, se vanhenee käsiin ja sitä voi olla vaikea muuttaa takaisin rahaksi ja leiväksi perheen pöytään.

Hallituksen esitysluonnokseen on tehty kilpailutuksia koskevia muutoksia tavoitteena, että pienet ja keskisuuret yritykset pääsisivät mukaan tarjouskilpailuihin. Hankintoja koskeva lakipykälä kuitenkin vain toistaa hankintalaissa jo olevia mahdollisuuksia ja toimintatapoja toteuttaa kilpailutuksia. Uusi lakipykälä ei takaa pk-yritysten menestymistä kilpailutuksissa, sillä käytäntö on osoittanut, että kilpailutukset voidaan toteuttaa pienten yritysten kannalta joko hyvin tai huonosti.

Suomalaiset yritykset ovat olleet edelläkävijöitä kierrätyksen lisäämisessä ja niihin liittyvien palvelujen tuottamisessa myös kuntalaisille. Yritykset ovat olleet edelläkävijöinä mahdollistamassa esimerkiksi muovinkeräyspisteitä ja biojätteen keräystä sekä tarjonneet ihmisille vaihtoehtoja kierrätysasteen nostamiseksi. Yritykset ovat toteuttaneet tehokkaita kuljetusreittejä ja pidempiä tyhjennysvälejä. Yritysten intoa ja taloudellisia edellytyksiä jätehuollon teknologian ja innovaatioiden kehittämiseen ei pidä tukahduttaa.

Esityksen valmisteluvaiheessa ei ole kyetty esittämään näyttöä siitä, että nimenomaan kiinteistön haltijan mallia käyttävissä kunnissa olisi matalampi jätteiden lajittelu- ja kierrätysaste. Kiinteistön haltijan mallin ei siis voida nähdä vaikeuttavan kierrätystavoitteiden saavuttamista.

Kuntien jätehuoltoviranomainen ratkaisee jo tällä hetkellä sen, noudatetaanko alueella kunnan mallia vai kiinteistön haltijan mallia. Kunnissa voidaan päättää siirtymisestä jo nykyisin kunnan järjestämään malliin, jos alueen resurssit eivät riitä toisen mallin valvomiseen.

Viranomainen tekee päätökset myös jätemaksuista jätelain 9 luvun mukaisesti. Kuljetuksen hinta asukkaan kokonaislaskusta on vain osa kokonaisuutta. Näin ollen jätemaksujen kierrätystä lisäävää hintaohjausta voidaan hyvin käyttää myös kiinteistön haltijan mallissa. Jätehuoltoviranomainen päättää alueensa jätemaksuista riippumatta siitä, kumpaa kuljetusmallia alueella noudatetaan.

Kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusmalli tulee säilyttää jätelaissa. Sillä turvataan toimialan yrittäjyyttä, työpaikkoja sekä kuntien itsemääräämisoikeutta ja elinvoimaa.

Kunnioitavasti

Pirkanmaan Yrittäjät

Maria Virtanen

elinkeinoasioiden päällikkö

Yrittäjien hankintaneuvonta, Pirkanmaa

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

-

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

-

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Virtanen Maria
Pirkanmaan Yrittäjät ry